

1. Wprowadzenie	13
Wstęp do wydania II	16
I. Cukrzycowa choroba nerek (nefropatia cukrzycowa)	
2. Podstawowa charakterystyka struktury i czynności nerek	21
3. Czynniki wpływające na rozwój uszkodzenia nerek w cukrzycy	32
3.1. Bezpośredni wpływ hiperglikemii na komórki nerek	32
3.2. Pośrednie działanie hiperglikemii na komórki nerek – znaczenie nieenzymatycznej glikacji białek	36
3.3. Pośrednie działanie hiperglikemii na komórki nerek – znaczenie zwiększonej aktywności szlaku polioloowego przemiany glukozy	38
3.4. Wpływ cukrzycy na układ renina–angiotensyna (układ RA)	40
3.4.1. Systemowy (ogólnoustrojowy) układ RA	40
3.4.2. Wewnątrznerkowy układ RA i konsekwencje jego aktywacji	45
3.4.3. Renina oraz prorenina i ich receptory	48
3.5. Rola czynników hemodynamicznych w rozwoju uszkodzenia nerek w cukrzycy	51
3.6. Genetyczne uwarunkowania podatności na rozwój uszkodzenia nerek w cukrzycy	54
3.7. Nadciśnienie tętnicze u chorych na cukrzycę – znaczenie dla występowania i progresji uszkodzenia nerek	60
3.8. Zwiększone wydalanie albumin w moczu (mikroalbuminuria) i białkomocz	64
3.9. Dyslipidemia	65
3.10. Inne czynniki wpływające na wystąpienie i progresję uszkodzenia nerek w cukrzycy	66
4. Patogeneza cukrzycowej choroby nerek	77
5. Zmiany morfologiczne w nerkach wywołane przez cukrzycę i ich związek z zaburzeniami czynności i wskaźnikami uszkodzenia nerek	79

6. Kliniczna ocena ryzyka rozwoju uszkodzenia nerek w cukrzycy	92
6.1. Ocena na podstawie wywiadu i badania przedmiotowego	92
6.2. Hiperfiltracja kłębuszkowa	96
6.3. Podwyższone stężenie proreniny w surowicy	97
6.4. Zaburzony rytm dobowy ciśnienia tętniczego	97
7. Zapobieganie cukrzycowej chorobie nerek (nefropatii cukrzycowej)	102
7.1. Znaczenie optymalnej kontroli glikemii	102
7.2. Znaczenie optymalnej kontroli ciśnienia tętniczego	107
7.3. Znaczenie kontroli gospodarki lipidowej	108
8. Definicja, kryteria rozpoznania i stadia cukrzycowej choroby nerek (nefropatii cukrzycowej)	112
8.1. Definicja cukrzycowej choroby nerek (nefropatii cukrzycowej) – ewolucja pojęć i poglądów	112
8.2. Aktualne pojęcia i definicje dotyczące cukrzycowej choroby nerek	117
8.3. Nowe poglądy na albuminurię	120
9. Badanie przesiewowe dla wczesnego wykrycia cukrzycowej choroby nerek	124
10. Objawy kliniczne cukrzycowej choroby nerek i naturalny przebieg choroby	128
11. Epidemiologia cukrzycowej choroby nerek na tle epidemiologii cukrzycy	134
12. Leczenie cukrzycowej choroby nerek (nefropatii cukrzycowej)	140
12.1. Kontrola glikemii	140
12.2. Kontrola ciśnienia tętniczego	147
12.2.1. Inhibitory konwertazy angiotensyny (ACEI) jako leki pierwszego wyboru dla kontroli ciśnienia tętniczego i nefroprotekcji w cukrzycowej chorobie nerek	148
12.2.2. Blokery (antagoniści) receptora AT ₁ angiotensyny II (ARB)	155
12.2.3. Podwójna blokada układu renina–angiotensyna–aldosteron lub połączenie kilku leków w terapii cukrzycowej choroby nerek	160
12.2.4. Lek moczopędny (diuretyki)	161
12.2.5. Lek blokujący kanały wapniowe (antagoniści wapnia)	165
12.2.6. Lek blokujący receptory beta-adrenergiczne (beta-adrenolityki)	166
12.2.7. Inne grupy leków obniżających ciśnienie tętnicze	168

12.3. Kontrola gospodarki lipidowej	168
12.4. Dieta w cukrzycowej chorobie nerek	172
12.5. Wielokierunkowe leczenie chorych na cukrzycę powikłaną przewlekłą chorobą nerek	179
12.5.1. Wdrażanie zaleceń wielokierunkowego leczenia chorych na cukrzycę powikłaną przewlekłą chorobą nerek	182
13. Możliwość odwracalności uszkodzenia nerek w cukrzycy	190
13.1. Inne i nowe propozycje (możliwości) leczenia w cukrzycowej chorobie nerek	193
14. Pozanerkowe powikłania narządowe towarzyszące cukrzycowej chorobie nerek	198
14.1. Powikłania sercowo-naczyniowe	198
14.2. Retinopatia cukrzycowa	206
14.3. Neuropatia cukrzycowa	207
14.4. Stopa cukrzycowa	209
15. Kwalifikacja chorych na cukrzycę z przewlekłą niewydolnością nerek do leczenia nerkozastępczego i wybór metody leczenia	212
15.1. Kwalifikacja chorych na cukrzycę do leczenia nerkozastępczego	212
15.2. Wybór optymalnej metody terapii nerkozastępczej u chorego na cukrzycę	214
15.3. Przeszczep nerki i trzustki lub przeszczep nerki u chorego na cukrzycę	215
15.4. Dializoterapia otrzewnowa u chorego na cukrzycę	216
15.5. Hemodializoterapia u chorego na cukrzycę	217
16. Ciąża u kobiet z cukrzycą i przewlekłą chorobą nerek	222
 II. Inne choroby nerek współistniejące z cukrzycą	
17. Zakażenia układu moczowego u chorych na cukrzycę	227
17.1. Epidemiologia zakażeń układu moczowego	229
17.2. Etiologia zakażeń układu moczowego	230
17.3. Patofizjologia zakażeń układu moczowego	232

17.4. Zmiany anatomopatologiczne	232
17.5. Objawy zakażenia układu moczowego	233
17.6. Podział kliniczny zakażeń układu moczowego u chorych na cukrzycę	233
17.7. Ostre (powikłane) zapalenie pęcherza moczowego (łac. <i>cystitis acuta</i>) u kobiet	234
17.7.1. Leczenie	234
17.8. Nawracające (powikłane) zapalenie pęcherza moczowego u kobiet	235
17.8.1. Diagnostyka	235
17.8.2. Leczenie	236
17.9. Ostre (powikłane) odmiedniczkowe zapalenie nerek (łac. <i>pyelonephritis acuta</i>) u kobiet	236
17.9.1. Diagnostyka	237
17.9.2. Leczenie	237
17.10. Inne powikłane zakażenia układu moczowego	238
17.10.1. Diagnostyka	238
17.10.2. Leczenie	239
17.11. Powikłania odmiedniczkowego zapalenia nerek u chorych na cukrzycę	239
17.11.1. Ropień koroowo-rdzeniowy nerki (łac. <i>abscessus carticomedullaris renis</i>)	239
17.11.2. Mnogie ropnie kory nerek (łac. <i>nephritis apostematosa</i>)	240
17.11.3. Ropień okołonerkowy (łac. <i>abscessus perirenalis</i>)	240
17.11.4. Roponercze (łac. <i>pyonephros</i>)	241
17.11.5. Martwica brodawek nerkowych (łac. <i>necrosis papillarum renalinum</i>)	241
17.11.6. Zgorzelinowe odmiedniczkowe zapalenie nerki (łac. <i>pyelonephritis emphysematosa</i>)	241
17.12. Bakteriomocz bezobjawowy (łac. <i>bacteriuria asymptomatica</i>)	242
17.13. Cewnikowanie pęcherza moczowego a zakażenie układu moczowego	242
17.13.1. Diagnostyka	242
17.13.2. Leczenie	243
17.14. Gruźlica układu moczowego (łac. <i>tuberculosis tracti urinarii</i>)	243
17.14.1. Diagnostyka	244
17.14.2. Leczenie	245
17.15. Posocznica nerkopochodna (łac. <i>urosepsis</i>)	245
17.15.1. Leczenie	245

17.16. Przewlekłe odmiedniczkowe zapalenie nerek (łac. <i>pyelonephritis chronica</i>)	246
17.16.1. Diagnostyka	246
17.16.2. Leczenie	247
17.17. Żółtakoziarniniakowe odmiedniczkowe zapalenie nerek (łac. <i>pyelonephritis xantogranulomatosa</i>)	247
18. Zwężenie tętnicy lub tętnic nerkowych i nefropatia niedokrwienna	249
19. Zakrzepowo-zatorowa choroba nerek (nefropatia miażdżycowo-zatorowa)	252
20. Nefropatia kontrastowa	254
21. Inne niecukrzycowe choroby nerek współistniejące z cukrzycą	258
Wykaz skrótów	261
Wykaz rycin	264
Wykaz tabel	265